ANA BLANDIANA – O POETICĂ A INTERIORITĂȚII
- între cuvânt Şi tăcere -

ALINA-IULIANA POPESCU
Liceul Pedagocic „Carmen Sylva", Timişoara

Cuvinte cheie: *poetică*, *neomodernism*, *generație*, *poezie, cuvânt*

Ana Blandiana, pe numele să adevărat Otilia Valeria Coman, se naşte la Timişoara, la 25 martie 1942, ca fiică a preotului ortodox, Gheorghe Coman[1], şi a soției acestuia, Otilia Coman, în urma căsătoriei cu scriitorul Romulus Rusan, devenind Otilia Valeria Rusan, cei apropiați spunându-i Doina. Pseudonimul literar, sub care este cunoscută, este preluat de poetă de la numele satului Blandiana, din județul Alba, în care s-a născut mama ei, „desprinzând din aceeaşi denumire şi un prenume"[2]. Ana Blandiana devine, astfel, „un simbol al purității şi intransingenței morale"[3].

Deşi harta neomodernismului românesc este de o extrem de mare diversitate, fiind constituită dintr-o pluralitate de voci lirice,

[1]Tatăl poetei este originar din Murani, Timiş. După retrocedarea Ardealului de Nord, în 1944, familia Coman s-a mutat la Oradea, unde tatăl poetei a slujit ca preot la Biserica cu Lună, catedrala ortodoxă din Oradea. După instaurarea regimului comunist în România, preotul Coman a fost arestat ca „dușman al poporului". Ca fiică a unui deținut politic, a trebuit să aştepte patru ani, până când autoritățile comuniste i-au permis înscrierea la Facultatea de Filologie din Cluj. Tatăl poetei a murit într-un accident de maşină, în anul 1964, la scurt timp după eliberarea din detenția politică. (Informații preluate din sursa: *http://ro.wikipedia.org/wiki/Ana_Blandiana/*accesat iunie 2015).

[2]Alex Ştefănescu, *Istoria literaturii române,* p. 396.

[3]*Ibidem,* p. 396.

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)

Ana Blandiana devine o figură distinctă a acesteia. Traiectoria extrem de interesantă a liricii sale are ca premisă biografia[4], care a fost supusă unei tulburate istorii. Debutul său literar este cenzurat de vitregiile ideologiei politice a momentului, urmând ca anii care continuă să stea sub acelaşi stigmat. O cunoaştere şi o cercetare îndeaproape a biografiei autoarei relevă modul în care nu doar întreaga experienţă culturală acumulată influenţează poetica acesteia, ci şi experienţele civice sau cele cotidiene, intime sieşi.

În afara activităţilor literare, numele Anei Blandiana şi al soţului său, Romulus Rusan, sunt strâns legate de fondarea *Memorialului Victimelor Comunismului şi al Rezistenţei,* cunoscut şi ca *Memorialul de la Sighet,* format din *Muzeul de la Sighet* şi din *Centrul Internaţional de Studii asupra Comunismului,* cu sediul în Bucureşti.

Pendulând, între coerenţă şi fragmentarism, între raţiune şi emoţie, părând să-i acorde o atenţie particulară acesteia din urmă, poezia Anei Blandiana constituie un amestec, între un neomodernism autentic, de la care preia numeroase episoade, recognoscibile în întreaga sa creaţie, şi voce personală, izvorâtă din laturile cele mai intime ale fiinţei sale, fiind o formă a proiecţiei interioare, univers al căutării şi al regăsirii de sine.

Reprezentantă distinctă a Generaţiei ’60, Ana Blandiana rescrie ideea de romantism cald şi diafan, pe care îl învesteşte cu sensurile unei purităţi severe sau cu sentimentul tainei, prin intermediul unei „poezii, care restabileşte tăcerea”[5], autoarea deschizând porţile interiorităţii şi comunicând cu lumea, din prisma sufletului: „Am început, prin a încerca să mă exprim şi am sfârşit, prin a mă lăsa, de mine însămi, exprimată. Aţi văzut, vreodată, ochii unui copil bolnav? Gravitatea, tristeţea, nemărginita uimire, în faţa durerii, care se

[4]„Biografia şi opera poetei, prozatoarei şi eseistei Ana Blandiana (n. 25 martie 1942) comportă o cercetare amplă şi profundă spre a identifica universul liric şi epic al uneia dintre cele mai talentate scriitoare din literatura română". Cf. Nicolae Scurtu, *Întregiri la biografia poetei Ana Blandiana* în „România Literară", nr. 11 (2012), p. 33.

[5]Sursa*: http://www.anablandiana.com/* accesat iunie 2015.

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)

citeşte acolo? Asta este ceea ce am vrut, întotdeauna, să exprim în poezie”[6].

Cultivată cu precădere de Ana Blandiana, această formă de percepție a exteriorului, printr-o *filtrare interioară*, presupune, totodată un *model de construcție a unei noi realități (interioare)*, printr-o reconsiderare prealabilă a *realității exterioare.* Tonalitatea aparte, în care poeta rescrie noi realități, implică, dincolo de geometrie neomodernistă a formei, un ritual al ei: „Am hotărât/ Să ies din glasul meu,/ Ca dintr-o biserică părăsită,/ De Dumnezeu mai înainte,/ O celebră biserică,/ Devenită muzeu,/ Cu altar din silabe,/ Şi bolți din cuvinte,/ Sub care, amenințători/ De atâta iubire,/ Credincioşii se-nghesuie,/În pronaosuri sfinte.// Am hotărât/ Să fug din glasul meu,/ Ca dintr-o închisoare pe care/ Singură mi-am închinat-o,/ Pentru nenumăratele mele crime,/ O închisoare celebră,/ Devenită muzeu,/ Cu versuri zăvoare/ Şi gratii de rime-/ Publicul o vizitează/ Şi, înfiorat de torturi,/ Nu se miră/ Că nu zace, în ea, nime//" (*Pasul*)[7].

Natura paradoxală a unui stil, care pendulează, inegal în expresie, între intelect şi emoție, în favoarea celei din urmă, se răsfrânge asupra conținutului, deconstruind parțial canonul Generației ‘60, prin instaurarea unui nou ceremonial.

Vindecarea prin poezie sau *poezia ca terapie* devine formă de recuperare a unui timp pierdut, a unui spațiu originar, aproape paradiziac, regăsibil şi înțeles doar cu ochii sufletului. Iar, dacă paradisul este un *illo tempore,* atunci calea cea mai simplă către el este poezia, adică *zborul*. „De boala de care sufăr/ Nu se moare,/ Ci se trăieşte -/ Substanța ei este chiar eternitatea,/ Un fel de cancer al timpului/ Înmulțindu-se din sine fără oprire./ E o boală impecabilă,/ O suferință perpetuă ca o vocală de sticlă/ Laminată în văzduhul asurzitor,/ O cădere/ Căreia, numai pentru că e fără sfârşit,/ I se spune zbor. (*Zbor*)"[8].

---

[6]*Ibidem.*

[7]Ana Blandiana, *La Cules de îngeri,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, p. 1970, p. 23.

[8]Ana Blandiana, *La Cules de îngeri,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, p. 1970, p. 35.

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)

Zborul stănescian, transpus în literă de femeie. Țipătul neputinței omului de a cuprinde infinitul, de a descompune materialul, pentru a scoate la iveală spiritualul, de a dizolva prezentul, pentru a reinstaura trecutul primordial al lumii. Zborul devine, astfel, o cale exterioară de căutare a Luminii, așa cum *Tăcerea* devine o cale interioară. Iar „acest tip de idealism vitalist şi nu raționalist este unul dintre elementele identitare ale poetei”[9].

Cuvintele par să se interiorizeze şi ele, devenind *limbaj al tăcerii*, interesând, de fapt, ceea ce nu poate fi exprimat, adică sufletul, iar, în calea disperată a exprimării absolute a sufletului, cuvintele devin piedică sau chiar blestem: „Tragic mi-e darul, asemenea pedepselor vechi/ Ce strămoş mi-a greşit ca să-i port - lauri-vina?/ tot ce-ating se preface-n cuvinte/ Ca-n legenda regelui Midas”[10]. Uneori, neîncrederea în cuvânt se preschimbă în căutarea *cuvântului prim*, al *cuvântului* creator de lumi (motiv subordonat temei *condiției poetului*), traseul poeziei capătând două direcții: de a recompune realități şi de a ordona realitățile existente deja.

Viața prin artă presupune alegere şi renunțare în acelaşi timp, legile firii fiind astfel încălcate, iar în *poetă* răzbate glasul de *întoarcere la datul firesc*, mergând până la renunțare. *Întoarcerea spre firesc* poate fi şi o întoarcere către spațiul edenic, primordial, prin identificarea sinelui cu elementele originare ale existenței: „Din tot ce e fluid în jur. Eu caut/ Şi-s obosit de moarte şi de mers,/ Silit să port rigid în mine punctul/ de sprijin pentru univers”. (*Întoarcere*)[11].

Expresionismul blagian şi oboseala existențială îmbracă o formă originală la Ana Blandiana, fluiditatea construind un loc nesigur, într-un mers invers dinspre moarte spre viață, timpul confundându-se cu spațiul, realizând aceeaşi dedublare cu care autoarea obişnuieşte. Privit în oglindă, cu totul inversată, forța explozivă a poemelor blagiene, încărcată de un optimism puternic, se atenuează, căpătând o notă rezervată, aproape pesimistă.

---

[9]Vezi, Joaquín María Aguirre Romero, *art. cit.*, **p. 17.**

[10]Ana Blandiana, *La Cules de îngeri*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, p. 1970, p. 72.

[11]*Ibidem*, p. 57.

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)

Dar cum iubirea, ca „zenit al subiectivității”[12] „luminează poate cea mai semnificativă situare a omului în lume, devenind, în ultimă instanță, terenul unor relații decisive asupra condiției umane”[13], resuscitând mediul diafan eminescian, Ana Blandiana alege această cale de *rezolvare a crizei identitare*, prin adevărate *ode* închinate purității primare, scrise într-un limbaj postromantic:: „Din apă, ieşeau trupuri albe de plopi/ Cu forme somnoroase şi suave./ Adolescenți frumoşi sau doar femei./ Dulce confuze, pletele jilave/ Nu îndrăzneau dorința s-o ascundă./ Apa era fără sfârşit rotundă,/ Luna turna pe luciul ei/ Ulei.// Păşeam desculți şi limpezi/ Îmi simțeam degetele adormite în mâna ta,/ Era atâta dragoste pe ape,/ că nu ne puteam scufunda,/ Era atâta linişte, că timpul/ Nu îndrăznea să spună vreo secundă,/ Cerul nu rostea niciun nor./ Apa nu-ngăima nicio undă,/ Doar tălpile goale,/ Călcând în lumina de lună,/ Scoteau un sunet uşor.” (*Din apă ieşeau trupuri albe de plopi*).

Reîntoarcerea în trecut sau poate *în intimitatea ființei*, cu ajutorul *apei*, care funcționează precum o oglindă, reflectând, deci, reconstruind realități în sens invers sau retroproiectiv, se realizează într-o manieră originală a poetei de a reconstrui trecutul – privit ca formă individuală a tradiției universale – din prisma prezentului. În fond, criza identitară îşi are originile în copilărie, când poeta nu se regăseşte pe ea însăşi în propriul trup, parcă prea firav şi prea mic pentru imensul suflet pe care îl poartă[14]: „Din oglindă mă privea un trup firav/ Cu claviatura oaselor distinctă,/ Inima-apăsa pe clape grav/ Şi-ncerca să-apară în oglindă// N-am văzut-o, niciodată, dar ştiam/ Ca-ntr-un joc de-a baba-oarba că-i ascunsă/ (Precum inima salcâmului din geam/ Coşul pieptului de crengi o face frunză)”. (*Copilărie*).

Sub aparența unui joc în oglindă, poeta se proiectează în două medii totalmente diferite: *oglinda* (inanimatul) şi *salcâmul*

[12]Julia Kristeva, *Histoires d'amour,* Editions Denoël, 1983, *apud.* Ileana Oancea, *Poezie şi semioză,* p. 36.
[13]Ileana Oancea, *Poezie şi semioză,* p. 36.
[14]Aluzie la strigătul expresionist blagian din *Dați-mi un trup, voi munților.*

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)

(animatul). Se proiectează şi, de fapt, se reconstruieşte pornind de la organul vital al trupului (şi, deopotriva, al poeziei), *inima*. Suprapunerea între cadrul interior – văzut ca realitate esenţială şi reprezentat prin oglindă şi cadrul exterior, reprezentat de universul înconjurător, transpus metonimic prin copac devine posibilă doar cu ajutorul acestui organ vital care este inima. Oglinda sau geamul, poate constitui, în mod indirect, o poartă către copilărie. Iar copilăria poate fi deschisă în două moduri diferite: indirect, prin intermediul memoriei, ea însăşi imperfectă prin neputinţa de a fi întru totul fidelă în procesul de reconstrucţie şi direct, prin trăirea vârstei maturităţii ca pe o veritabilă vârstă a copilăriei.

Elementele cu forme non-rectilinii ale universului copilăriei, *strâmbe*, devin însă plăcute ochiului matur de mai târziu. De altfel, distorsionarea imaginii pe care ochiul de copil o percepe, transpusă într-un plăcut limbaj ludic, este distorsionarea imaginii din memorie, într-o încercare forţată de readucere a trecutului în prezent, printr-o nevoie de raportare a lui la vârsta actuală.

Dispusă între segmentele timpului ireversibil, biografia autoarei, ea însăşi o permanentă căutare de sine, redevine, astfel, prelungirea operei, iar opera, prelungirea biografiei. Ambele, însă, deşi la fel de reale şi la fel de complexe, precum ea însăşi, curg, totuşi, în paralel, într-o sisifică încercare poetică de a le suprapune cumva.

Învelişurile aparent clasice ale poeticii Anei Blandiana transpun, în fapt, numeroase pliuri sufleteşti, dintr-o riguroasă ierarhie a vârstelor. Când trecutul nu mai poate fi nici măcar reconstruit imagistic sau simbolic, bucăţile de timp ale universului copilăriei devenind inaccesibile sufletului prea obosit al autoarei, intervine *poezia*, ca *taină,* în sensul de ritual sacru, adică *împărtăşanie*, *comuniune.* Superioară înţelegerii comune, ea va permite stăpânirea şi descrierea unei lumi, în care fiinţa umană îşi caută, în permanenţă, rostul, iar viaţa îi devine sinonimă cu o cunoaştere parţială. De aceea, întreaga sa operă presupune existenţa numeroaselor *feţe* ascunse, care se vor descifrate precum sfinţii din picturile de pe pereţii de mănăstire medievală, abia întrezăriţi din peisaje.

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)

În final, *poezia* devine tot aceea care îi mijloceşte poetei *împăcarea cu sine*, când jertfa răstignirii sufleteşti se transformă şi ea, din ţipăt, în tăcere, adevărul constând în armonizarea exteriorului cu interiorul, prin acceptarea propriei condiţii umane. „În cele din urmă, acest adevăr presupune linişte, beatitudine, o stare de armonie între exterior şi interior, între om şi lume, o stare de repaus, în care cuvîntul nu mai este necesar, pentru că poezia nu mai are nimic de spus, nu mai trebuie să exprime nicio diferenţă. «Adevărul» poeziei se găseşte în tăcere, în singurătate, în recluziune, atunci cînd toate conflictele au încetat să existe. O astfel de tăcere este resimţită, atunci cînd inefabilul exterior se întrepătrunde cu ceea ce omul întîlneşte, în interiorul propriei sale fiinţe: asumarea acestei condiţii presupune situaţia în care omul «priveşte», fără prejudecăţi, un adevăr ce nu începe odată cu conştiinţa, dar care este resimţit în pântece şi care îl face să se cutremure – adevărul întregii fiinţe, adevărul întreg care cuprinde toate dimensiunile şi care se arată sub forma unei epifanii."[15].

Bibliografie

Aguirre Romero, Joaquín María, *Ana Blandiana – o poetică a umilinţei,* în „Observator cultural", 487, 2009.

Blandiana, Ana, *La Cules de îngeri*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1970.

Oancea, Ileana, *Poezie şi semioză*, Timişoara, Editura Marineasa, 1999.

Scurtu, Nicolae, *Întregiri la biografia poetei Ana Blandiana* în „România Literară", nr. 11 (2012).

Ştefănescu, Alex, *Istoria literaturii române contemporane,* Bucureşti, Editura Maşina de Scris, 2005.

Sursa*: http://www.anablandiana.com/* accesat iunie 2015.

Sursa: *http://ro.wikipedia.org/wiki/Ana_Blandiana/*accesat iunie 2015.

[15]Vezi, Joaquin Maria Aguirre Romero, *Ana Blandiana – O poetică a umilinţei,* în „Ob**servator cultural**", nr. 486, augu**st 2009, p. 17.**

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)

ANA BLANDIANA – THE POETICS OF INTERIORITY (BETWEEN WORD AND SILENCE)
(Abstract)

Key-words: *poetry, neomodernism, generation, word*

Cultivating a lyricism that swings between consistency and fragmentarism, between reason and emotion, seeming to pay particular attention to the latter, Ana Blandiana's poetry is a mixture between a genuine neomodernism from that she takes numerous episodes throughout his recognizable creative and personal voice, springing from the most intimate sides of his being as a form of inner projection, search and retrieval of the universe itself.

BDD-A23942 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:06:38 UTC)